

עזרי וזמרת י-ה

פרפראות וחידושים על פרשת השבוע
מפניני ר' עוזי צמח הי"ו

פרשת וארא - תשפ"ה - גיליון 133

מדור הגימטריות

* וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יְדֵי לְתֵת אֹתָהּ
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לְכֶם מוֹרְשָׁה אָנֹכִי: (ו' ח')

ומבאר בעל הטורים, ב' במסורה דין ואידך משה מורשה קהלת
יעקב שבזכות התורה ירשו הארץ כדכתיב ויתן להם ארצות גוים
בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו וכתיב מורשה ולא כתיב
ירושה רמז שמורשים ולא יורשים שלא יכנסו לארץ:

והנה המילים בפסוק: וְנָתַתִּי אֹתָהּ לְכֶם מוֹרְשָׁה אָנֹכִי, עולה
בימטריא 2006, כולל התיבות.

וכן המילים: זֶה - שְׁתוּרָה צוּה לְנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה, עולה
בגימטריא 2006.

* כִּי בַּפֶּעַם הַזֶּה אֲנִי שֹׁלַח אֶת כָּל מַגְפָּתֵי אֶל לְבָבְךָ וּבַעֲבֹדְךָ
וּבַעֲמֻדָּה בַּעֲבוּר תְּדַע כִּי אֵין כְּמוֹנֵי כָּל הָאָרֶץ: (ט' ד')

וביאר רש"י, את כל מגפתי. למדנו מכאן, שמכת בכורות שקולה
כנגד כל המכות.

והנה המילים בפסוק: כִּי בַּפֶּעַם הַזֶּה אֲנִי שֹׁלַח אֶת כָּל מַגְפָּתֵי
אֶל לְבָבְךָ, עולה בגימטריא 2141, [כולל התיבות והאותיות]

וכן המילים: זֶה מַכַּת בְּכוֹרוֹת - שְׁקוּלָה הִיא נֶגֶד כָּל מַכּוֹת,
עולה בגימטריא 2141.

* וַיְהִי בְרֹד וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבְּרָד כִּבְד מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא
הָיָה כְּמֹהוּ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֵד הַיְּתֵה לְגוֹי: (ט' כ"ד)

ומבאר רש"י, מתלקחת בתוך הברד. נס בתוך נס, האש והברד
מעורבין, והברד מים הוא, ולעשות רצון קונם עשו שלום ביניהם
(שמו"ר יב, ו.ו.).

וכן כתב האור החיים הקדוש, מתלקחת פי' כי להיות שהמים
והאש הם ב' דברים הפכיים בקצה הקצוות ואין קירוב להם
ובהתחברם יחד המתרבה על חבירו נוצה ומאבדו אם מים רבים
יוכלו לכבות, ואם אש רבה היא אוכלת את המים, והודיע ה' כי
בשליחות ה' כששלחם יחד היתה האש מתלקחת פי' מפעלת
הפכיית טבעה אשר הטביע ה' בה שלא להלקח יחד היא עם
המים היא היתה מתלקחת בתוך הברד ונסמכת אליו לעשות
רצונו יתברך.

ונראה לרמזו כן במילים וַיְהִי בְרֹד וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת, זהו ראשי
תיבות.

אש ומים חוס וקור תנועתם תמיד הפכיית - דעשו יחד שלום
ביניהם - מתחברים לעשות רצון קונם יתברך.

פרפראות וחידושים

* וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְשְׁמֵי יי' לֹא נִוְדַעְתִּי
לָהֶם: (ו' ג')

וביאר רש"י, וארא. אל האבות: באל שדי. הבטחתי בהטחתי, ובכולן אמרתי
להם אני אל שדי: ושמי ה' לא נודעתי להם. לא הודעתי אין כתיב כאן, אלא לא
נודעתי, לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי שעליה נקרא שמי ה'.

ובעל הטורים כתב וארא אל אברהם. ס"ת אלם שעשו עצמם אלמים ולא
הרהרו אחר מדותי.

ונראה לרמזו כן במילים בְּאֵל שְׁדֵי וְשְׁמֵי יי', זהו ראשי תיבות.

דנודע יי' לאבות באל שדי - ולא ידעו הוי"ה יתברך - שתקו ולא הרהרו אחר
מדותי.

* וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יְדֵי לְתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לְכֶם מוֹרְשָׁה אָנֹכִי: (ו' ח')

ומביא בספר קול יהודה, דכתיב פעמיים בתורה מורשה, פעם כאן על ארץ
ישראל, ופעם שניה על התורה, תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב, כי
שניהם התורה וא"י קשורים זה בזה, אי אפשר לרשת את הארץ שתהיה לנו
מורשת עולם אם לא ע"י התורה, כי שניהם יחדיו מהווים מורשת לעם ישראל.

ונראה לרמזו כן במילים וְנָתַתִּי אֹתָהּ לְכֶם מוֹרְשָׁה אָנֹכִי יי', זהו ראשי תיבות.

תורה נתנה מורשה מסיני אינה ירושה - כי רק תורה וארץ ישראל שניהם
יחדיו הא ובהא תליא - אין הארץ ננחלת ומתישבת ללא התורה הקדושה.

* וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטָמִים אֶל פְּרַעֲה אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הוּא וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שָׁמַע
אֱלֹהִים בְּאֲשֶׁר דָּבָר יי': (ח' ט"ו)

וכתב האבן עזרא כי כבר פרשתי כי פרעה לא כחש הבורא רק השם שהזכיר לו
משה. וזה כדרך כי לא ידו נגעה בנו מקרה הוא היה לנו מן השמים ע"כ חזק לב
פרעה.

ונראה לרמזו כן במילים אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הוּא, זהו ראשי תיבות.

צריך אתה לקבל עליך אלהות וגם הוי"ה - אחד משמות יי' ברוך הוא.

* עוֹדָה מְסֻתָּלָל בְּעַמִּי לְבַלְתִּי שְׁלֹחַם: (ט' י"ז)

ומביא בעל הטורים, עודך מסתולל בעמי. לבלתי. ר"ת בלעם שעל ידו אינך
משלחם דג' היו באותה עצה.

ונראה לרמזו כן במילים עוֹדָה מְסֻתָּלָל בְּעַמִּי, זהו ראשי תיבות.

וזאת עצת בלעם לפרעה - כי יקשה לבו מלשלה עמ"י - דעתידים ויקבלו
תורה מהר סיני.

סיפור שבועי

רבי שלום יצחק מזרחי זיע"א - אתרוג בלתי מורכב

רבי שלום יצחק מזרחי זצ"ל נולד בארם צובה, ביום חמישי י"ב טבת שנת ה'תרפ"א לאביו רבי משה עזרא מזרחי זצ"ל ראש החכמים וראב"ד ארם צובה חלאב, ולאמו הרבנית הצדקת מרת רינה ע"ה בת המקובל רבי שלום הדאיה זצ"ל ראש ישיבת ק"ק חסידים בית אל בעיר העתיקה, ונקרא שמו שלום על שם זקנו רבי שלום הדאיה זצ"ל, ויצחק על שם חמיו של זקנו הדיין רבי יצחק לבטון זצ"ל.

כאשר היה רבי שלום מזרחי כבן עשר שנים, נכנס ללמוד בישיבת פורת יוסף ששכנה אז בעיר העתיקה בירושלים. שם למד תורה מפי רבותיו רבי עזרא עטיה, רבי אליהו לופס רבי משה עדס ורבי יעקב עדס זצ"ל. רבי שלום מזרחי שקד על לימודו בהתמדה גדולה, והיה הארי שבחבורה, עד שנודע כבעל עיון מעמיק חז, והבנה מיוחדת, והיו מכנים את רבי שלום "המעייין" כי ידעו הכל, שבכל תוספות מוקשה, או סוגיה מורכבת הצריכה ליבון ביישוב הדעת, היו באים אצל רבי שלום.

וסיפר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ראש ישיבת קול תורה, שבימי צעירותו ביקר בבית רבי שלום הדאיה, והראה לו הרב הדאיה מחברת בת שישים עמודים, שכתב נכדו רבי שלום מזרחי לכבוד הבר מצוה שלו. חידושים אלו העלה אותם רבי שלום הדאיה בדפוס בסוף ספרו החיים והשלום חלק ב' בשנת תרצ"ז כשהיה רבי שלום בגיל 16.

בפורת יוסף למד רבי שלום מזרחי בחברותא יחד עם הרב עובדיה יוסף זצ"ל והיו מחדדים זה את זה בהלכה, ובשו"ת יביע אומר, הרב עובדיה יוסף זצ"ל מזכיר אותו כמה וכמה פעמים. לדוגמא בחלק א סימן ה' כותב הגר"ע יוסף זצ"ל תשובה לרבי שלום בהיות רבי שלום בגיל י"ט שנים ופותח בזה"ל שבט ת"ש לפ"ק ירושלים ת"ו לכבוד ידידי הרה"ג החר"ף ובקי סיני ועוקר הרים מהר"ר שלום יצחק מזרחי שליט"א ישיבת פורת יוסף תכב"ץ.

הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל היה מכנה ומגדיר את רבי שלום, באומרו שהוא אתרוג בלתי מורכב, כי היה תוכו כבד, וכל עבודתו ולימודו היו בטוהרת הלב. בהגיעו לפרקו טרם מלאו לו עשרים שנה השתדך עם רעייתו הרבנית מטילדה ע"ה בת רבי עזרא עבאדי שעיו זצ"ל

לאחר חתונתו היה רבי שלום לומד כאברך בפורת יוסף ומשכורתו באותם הימים היתה חמש לירות לחודש, אותם היה מביא לרבנית לכלכל את הבית במשך חודש שלם, חודש אחד הביא הרב לרבנית רק שתי לירות, הרבנית שאלה אותו איפה עוד שלש לירות? הראה לה בשמחה, את המשנה ברורה חלק שלישי שהיה בידו, ואמר קניתי את הספר משנה ברורה שעלה לי בסך שלוש לירות, תממה הרבנית ואמרה אין לנו מה לאכול בבית ואתה קונה ספרים? השיב לה אי אפשר לחיות בלי משנה ברורה בבית...

ועל שער הספר משנה ברורה חלק ג' הנ"ל כתב: 'משנת תש"ג קניתי אותו לעבודת בוראי בסך שלוש לירות'. לימים ראה את זה בנו תמה ושאל את אביו למה כתב את סכום הכסף שעלה לו המשנה ברורה? והשיב היות ועלה לי בדמים מרובים, כי המשכורת שהיינו מקבלים היה בסך חמש לירות והמשנה ברורה עלה לי יותר ממחצית המשכורת, וכאן הבן שואל למה קנית את המשנה ברורה בכזה סכום גבוה? השיב: אם אין אדם יודע הלכות שבת יכול הוא ח"ו להיכשל בחשש איסור תורה, ועל כן הייתי מוכרח לקנות את הספר משנה ברורה גם בדמים מרובים, והוסיף ואמר אם אחד אין לו תפילין של עצמו ויש לו סכום כסף שאינו מספיק, אלא או לקנות תפילין או משנה ברורה איזה מהם יש להעדיף? השיב ואמר, בודאי משנה ברורה, כי תפילין אפשר לקחת בהשאלה, אבל משנה ברורה צריך שיהיה כל הזמן ביד האדם ללמוד בו כדי להינצל מאיסורי תורה.

בשנת תש"ה היתה אפשרות לרבי שלום לנסוע לסוריא לבקר את אביו הגדול, רבי משה מזרחי שכהן כרבה של חלב, שלא הכירו רק מפי השמועה, ועל כן עם כל הסכנה שהיה בדרכים באותן הימים גמר אומר לנסוע לחלב לראות את פני אביו הצדיק. לאחר כל טלטולי הדרכים הקשים הגיע רבי שלום לחלב, ובירר היכן אביו נמצא, אמרו לו שהוא בבית המדרש בעת מסירת שיעור תורה, וצריך לסיים את השיעור בערך בעוד כשעה.

מאיך הודיעו לאביו רבי משה מזרחי כי בנו יחידו רבי שלום שלא ראית אותו מאז שהיה תינוק, הגיע מארץ ישראל להקביל את פניך, האב שהיה באמצע השיעור לא הגיב. כאשר הגיע רבי שלום לבית המדרש, אביו היה באמצע השיעור ורבי שלום שלא יכל להתאפק, נכנס לבית המדרש לראות פני אביו וישב מרחוק והקשיב לשיעור, ורבי משה הגם שראה את בנו יושב מרחוק, לא הפסיק את השיעור אלא המשיך במסירת השיעור עד שסיים את השיעור ואז נפגש עם בנו.

לאחר ששאל האב את בנו לשלומו, דיברו בדברי תורה והאב מצא את בנו מלא וגדוש בתורה וביראת שמים ובחסידות, מאז בכל פעם שהיה רבי משה רואה את בנו רבי שלום, היה קם בפניו מלא קומתו הגם שרבי משה היה מרא דאתרא, והיה אז למעלה מגבורות שמונים שנה, ובנו היה צעיר לימים כבן עשרים וחמש שנה, עם כל זה היה קם בפניו בנו משום כבוד התורה.

רבי שלום שהה בחלב במחיצת אביו כשלושה חודשים, וחזר אל ביתו ואל משפחתו שבירושלים.

תפילתו של רבי שלום היתה בכל חייו כמו אדם שרק היום הזה התחיל להתפלל. ממש 'והיו בעיניו כחדשים'. כל רואיו היו מתפעלים בראותם איך הוא מתפלל בדבקות. בנערותו כשלמד בישיבת פורת יוסף, רבו ר' אליהו לופס זצ"ל היה אומר לתלמידים שיסתכלו עליו איך הוא מתפלל. כי יש שמתפלל כמו ששולח אגרת למישהו, אבל הוא מתפלל כמו שקורא את האיגרת לפני המלך.

רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל היה אומר לקהל המתפללים תראו אותו איך הוא מתפלל, כך צריך להתפלל, היה תקופה שרבי שלום היה מתפלל עם סבו הגדול בבתי ברוידא שבשכונת כנסת, הזקנים היו מכבדים וקמים ועושים לרבי שלום הידור בזמן שהיה נכנס לבית הכנסת אף על גילו הצעיר.

בשנת תשט"ז נתמנה רבי שלום מזרחי לדיין בתל אביב, והוצרך לעבור להתגורר שם, ודמותו האירה את רחובותיה האפלים של תל אביב, שם היה מוסר שיעורים לבעלי בתים והיה מפיח בהם רוח חיים של תורה ויראת שמים.

בשנת תשל"ד נתמנה לחבר בית הדין הגדול בירושלים, ובשנת תש"ם חזר להתגורר בירושלים עיר הקודש. כל אותם השנים שהיה נוסע מתל אביב לירושלים לבית דין, היה קורא בדרך את כל ספר תהלים בכל יום.

באחרית ימיו חלה רבי שלום ושכב על ערש דווי ואיבד את הכרתו, באותם ימים קשים התגלתה גבורת נפשו, הסובבים הבחינו מחזה נורא, כי לא פסק פיו מגירסא, וכל עוד נשמתו בקרבו שפתיו היו נעות ומרחשות מזמורי תהלים ותפילות, ממש שכנה היתה למראשותיו, ובליל חמישי אור לכ"ו בטבת תשנ"ה נצחו אראלים את המצוקים ועלתה נשמתו בסערה השמימה. ומנוחתו כבוד בהר המנוחות בירושלים.

רבי שלום יצחק מזרחי בן רינה זיע"א כ"ז טבת תשנ"ה ת.נ.צ.ב.ה. [דברי חיים]

לע"נ - ניסים חיים בן חנה
נורת בת מרים ע"ה

לברכה והצלחה: * יוסף בן חנה חנינה וב"ב * שרה בת אילה * יוסף מאיר בן גאולה ויקי * נעמה בת שושנה * רפאל בן שרה * יוסף חיים אליהו בן דבורה * משה בן שרה וב"ב